СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 286. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 8. грудня, 1923. VOL. XXXI. No. 286. Jersey City, N. J., Saturday, December 8, 1923. THREE CENTS

КУЛИДЖ ВІДКРИВАЄ ПРОГРАМУ УРЯДУ

ВАШІНГТОН, 6. грудня. — Президент Кулидж виголосив з нагоди відкриття конґресової сесії промову до обох палат конґресу, зібраних на спільне засідання в салі палати послів, та предложив в ній становище уряду щодо найважнійших питань нутрішної та зовнішної політики Злучених Держав.

КУЛИДЖ ЗА ЗНИЖЕННЄМ ПОДАТКУ А ПРОТИ БОНУСА.

Президент заявився виразно за пляном секретаря скарбу Мелона щодо обниження особисто доходових податків. Зате він противиться бонусови для ветеранів великої війни, якого буде домагатися Американський Леґіон.

ЗА ОСТРИМ ПЕРЕВЕДЕННЄМ ПРОГИБІЦІЙНОГО ЗАКОНА.

Президент заявився недвозначно за строгим виконуванием прогибіції. Яко президент уважає він своїм обовязком виконувати закони краю, які вони не булиб. З тої причини він вважає за потрібне побільшити урядову службу для сеї цілі. Спеціяльно треба більших видатків на виставленнє фльоти, яка виловлювалаб пачкарів горівки на повнім морю.

ПИТАННЄ ВУГЛЯ.

В справі достави топлива для приватного та промислового вжитку Кулидж уважає найгіршою недостачою непевність достави вугля, і тому він хотівби, щоби конґрес дав президентови право установити в кождім случаю, коли така небезпека стане сущна, урядову комісію з правом контролювати розділ угля.

ПИТАННЯ ДОПОМОГИ ДЛЯ ФАРМЕРІВ.

Фармерам не можна помагати через даванне їм грошевих запомог з уряду, але через реорґанізацію перевозу фармерських продуктів зелізницями та доставою дешевих погноїв.

В тій ціли буде треба завести консолідацію зелізниць та виставити велику купецьку фльоту, яка в час війни малаб перейти під владу уряду та сповняти урядову службу.

ПРОТИ ДАЛЬШОГО ЗМЕНЧЕННЯ ФЛЬОТИ ТА АРМІЇ.

З огляду на те, що від кількох літ зменчувано і фльоту і армію, президент заявляється проти дальшої акції в тім самім напрямку. На його думку, обі галузи оборонної сили краю повинні бути не ослаблювані, а скріплювані.

ЗА СВІТОВИМ СУДОМ А ПРОТИ ВІДПИСАННЯ АЛІЯНТАМ ДОВГІВ.

Президент далі противиться відписанню аліянтам воєнних довгів, що разом з процентами виносять тепер 7 міліярдів 200 міліонів долярів. Зате він заявляється за тим, аби сплату їх зробити як найдогіднійшою для довжників, як се зроблено вже для Анґлії.

Кулидж стоїть за світовим судом та хотівби, щоби Злучені Держави до нього належали. На його думку, се одинокий практичний спосіб полагоджувати межинародні спори.

ПРОТИ ПРИЗНАННЯ СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ.

Американський уряд стоїть за тим, аби американські горожани вели торговлю з горожанами совєтської Росії, однак уряд не думає входити в ніякі зносини з режімом, що не признає межидержавних зобовязань.

УРЯД ПРЕДКЛАДАЄ ПРОЕКТ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНА

ВАШІНГТОН, 6. грудня. — Департамент скарбу предложив уже податковому комітетови палати послів проект закона про обмеженнє особисто податкового закона.

ВІДКЛИКАЮТЬ СТЕЙТОВІ ВІЙСКА З ПРОГИБІЦІЙНОЇ СЛУЖБИ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 6. грудня. — Команда стейтових війск відкликала всі стейтові війска з повнення прогибіційної служби здовж канадийської границі. Причиною відкликання війск має бути обуренне серед вояків з причини смерти одного з них в бійці з „бутлеґерами".

ЦІЛА ФЛЬОТА „СВЯТОЧНОЇ ГОРІВКИ"

НЮ ЙОРК, 6. грудня. — Як кажуть прогибіційні урядники, здовж берегів нюйорського та нюджерзського стейту стоїть тепер фльота з 15 кораблів, наладованих святочною горівкою та другими напитками. Знаючи чуйність уряду, кораблі держаться поза 12-милевим обрубом.

ФОРД САМИЙ НЕ ХОЧЕ АҐІТАЦІЇ ЗА СВОЄЮ КАНДИДАТУРОЮ

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 6. грудня. — На домагання самого Генрі Форда відложено на неозначений час конференцію прихильників його кандидатури на президента Злучених Держав, що мала відбутися в сьому місті дня 12. грудня.

ЗГОДА ЗА УМОВИ ПРАЦІ НА ЗЕЛІЗНИЦІ

НЮ ЙОРК, 6. грудня. — Зелізниця Ню Йорк Сентрел добилася з предсавниками чотирох великих зелізничих юній угоди про заплату та умови праці зелізничих робітників. На основі сьої угоди, дотеперішні умови мають обовязувати й на далі. Припускають, що другі лінії підуть слідами згаданої зелізниці.

5 МІЛІЯРДІВ ДОЛЯРІВ НА БУДІВЛІ В РІК

Після обчислень нюйорських банкирів на виставленнє нових будівель виложено в сьому році коло 5 міліярдів долярів. В сьому вже почислено допустимі видатки по конець сього року.

ХОЧЕ ПОМОЧИ НІМЕЧЧИНІ

ВАШІНГТОН, 6. грудня. — Сенатор Ленрут з Вискансина вніс в сенаті проект закона, після котрого уряд малби визначити 20 міліонів долярів на допомогу населенню Німеччини.

ЯК СТОЯТЬ ЧУЖІ ГРОШІ?

НЮ ЙОРК, Н. Й. 6. грудня. Нині на тутешньому біржевому торзі курс заграничних паперових гроший був такий:

Німецькі марки продавано по 10 тріліонів за одного американського доляра.

Австрійські корони продавано по 70.00 за 1 американського доляра. Один міліон австрійських корон 14 долярів.

Чесько-словацькі корони по 29 за одного американського доляра. Один міліон чеських корон 29,000 долярів.

Угорських корон за один міліон 53 доляри.

Польських марок один міліон за 35 центів.

Румунських леїв 200 за доляра. Один міліон 5.000 долярів.

Арґентинські паперові доляри, котрі нормально коштують по 42 американські центи, тепер на грошевому торзі по 32 центи.

Бразилійські паперові мілрейси, котрі нормально коштують по 32½ цента, нині продавано по 10 центів.

Канадійські доляри були нині на нюйорському торзі по 97¾ цента.

НАЙДЕНА НАФТА НЕ ЗАГРІЛА.

Іван Котович, фармер коло Ренвер, Ман., вертав з міста до дому і найшов на дорозі бляшанку, в якій, як думав, була нафта. Котович взяв бляшанку до дому. В хаті було холодно, бо огонь майже вигас. Котович загадва відновити огонь найденою нафтою. Поляв нею на огонь, однакож се не була нафта, тільки ґазоліна. Ґазоліна експльодувала і вмить одежа на всіх, що були в хаті, була вже в огни. Котович вспів якось вгасити огонь на собі і кинувся ратувати жінку, на яку кинув коц. Відтак пустився ратувати старшу дочку. Тимчасом менша дочка, що мала 7 літ, згоріла майже на уголь. Попечених Котовичів забрано до шпиталю в Давфіні.

НОВА УПРАВА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.

На недавніх загальних зборах Н. Т. ім. Шевченка у Львова вибрано отсю нову управу:

На голову проф. д-ра Кирила Студинського, а на членів Виділу: д-ра І. Свєніцького, д-ра Р. Цегельського, інж. Ю. Мудрака, інж. Ю. Павликовського, д-ра Ст. Старосольського, проф. М. Мельника і д-ра М. Мизуку; на заступників: ред. М. Струтинського, д-ра Ів. Брика, д-ра Я. Гординського і д-ра М. Чайківського. До контрольної комісії обрано давних її членів: Д-ра Вол. Охримовича, М. Саєвича і проф. Д. Коріпця.

УКРАЇНІЗАЦІЯ КІНОТЕАТРІВ

Старокареві часописі повідомляють, що радянська влада на Україні переводить українізацію кінотеатрів. Тепер переводиться знимки на Україні і з українськими написями.

НА ВОЛІ.

Випущено на волю тими днями арештованих безпосередно по варшавському вибуху порохівні пп. Українців А. Чернецького, редактора „Землі" і Степана Рудика й Степана Волинця.

БАЛАКАЮЧИЙ ФІЛЬМ.

Вислідом пятилітньої праці трьох німецьких інжинірів Фоґта, Моссоля та д-ра Енґля появився говорячий фільм, який мали змогу 1. падолиста чути та оглядати берлінські журналісти. Названим трьом інжинірам вдалося зафіксувати на фільмовій ленті крім образів також людський голос так, що рівночасність рухів з бесідою цілком запевнена. Голосові хвилі без ужиття мембрани вдалось їм замінити на електричні хвилі, які служать до того, щоби світло електричної лямпи вправити в ритмічний рух голосових хвиль. Ці світляні хвилі замітні на фільмі як грубші, або тонші, більше, або менче віддалені пля́ми. Пробні представлення виказали, що голоси людські та звірячі, як також всякі шелести такий фільм віддає прекрасно і з найбільшою вірністю.

НА МОГИЛІ ВШЕХПОЛЬСЬКОГО „СВЯТОГО"

Підчас задушних днів на гробі Невядомського убийника першого президента Польщі Нарутовіча відбулася зручно зааранжованої маніфестації. На могилі зложено богато вінців. Між написами на них були такі: „Героєви — полковник". „Поклін і пошану національному героєви" і т. д.

ПРОЦЕС ПРОТИ УКРАЇНЦІВ В ПОЛТАВІ.

Великий політичний процес в Полтаві в ґуберніяльному суді почався проти Українців, що нібито приготовляли напад на рядянські державні установи. При ревізіях у обвинувачених мали знайти богато зброї та проти-радянських відозв.

ПЕС НАЙШОВ ЗГУБУ.

Німець з Дойдорфу (Баварія) загубив по дорозі з Мавери до Дойдорфу портфель з більшою сумою грошей. Кілька днів пізніше його власний пес приніс йому назад загублений портфель.

НОВА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В СЛОВАЧЧИНІ.

Дня 16. жовтня відбулися конституючі збори товариства „Українська Громада в Братиславі". Ціль товариства а) пізнавати культурне й економічне життя народів українського ческого і словацького; б) плекати й поглублювати приязні взаємини між цими народами і в) дбати про духове обєднання, моральну, правну та матеріяльну допомогу українській еміґранції, що перебуває у Братиславі й Словаччині. Громада являється товариством аполітичним і обєднує в собі Галичан і Придніпрянців.

Ініціяторами „Громати" є: сенатор д-р Савойський, б. проф. українського університету в Київ відомий діяч п. Богун (Чудінов) і професор університету в Братиславі д-р Е. Перфецький. Провідні ідеї „Громади" розвинув на зборах у привітнім слові п. Богун. Крім Українців підписали статут Чехи і Словаки. Зборами проводив сенатор д-р Савойський.

НАПАД НА СИНАГОГУ В КИЄВІ.

В київській синагозі на Подолі недавно мала місце страшна катастрофа, жертвою якої впало життя 70 людий. В день свята „Сімхає Тора" в переповнену народом синагогу вдерлися узброєні бандити і почали всіх грабити. Заки одначе вдерлися до нутра, попретинали електричні проводи і грабили в темноті. Счинилася страшна паніка. Присутні почали тікати. Наслідком цеї паніки залишилося в синагозі 70 трупів. Коли прийшла поліція, бандитів вже не було.

ЖЕРТВИ ПІДЧАС ВИБУХУ ПАРОХІВНІ У ВАРШАВІ

Військових підчас вибуху булоло убитих 2. У військових родин стратило життя 5 осіб дорослих і 6-ро дітей. З робітників убитих 15. Тяжко ранених 2 офіцири, 278 жовнірів і 148 робітників. Легко ранених 70. Лічиться 78. Зір стратило 12 осіб. Число жертв усталено доперва цими днями.

НАМІРЕНИЙ ПОВОРОТ ПРОФ. ГРУШЕВСЬКОГО НА ВЕЛИКУ УКРАЇНУ.

Роста доносить, що проф. М. Грушевський звернувся до ВУЦВК з проханням про дозвіл повороту на Велику Україну для участи в культурній роботі.

ТРИ МІЛІОНИ БУШЛІВ ПШЕНИЦІ З КАНАДИ ДО АМЕРИКИ.

Протягом жовтня вивезено з Канади до Злучених Держав понад три міілони бушлів пшениці. Мин. року в тім самім місяци вивезено було один міліон, 716 тисяч бушлів. В 1920 р., як на пшеници не було цла, Канада спродала Злученим Державам понад вісім міліонів бушлів.

ВІЧНИЙ ОГОНЬ НА МОГИЛІ НЕЗНАНОГО ЖОВНІРА.

В торжествах які саме відбуваються у Парижі на спомин завішення оружя запалив ґен. Маґіно полумінь на могилі незнаного жовніра. Полумінь що будеться від цішї хвилини без[перервно …]вати.

ПЕРШІ ВИСЛІДИ ВИБОРІВ В АНҐЛІЇ ВКАЗУЮТЬ, ЩО КОНСЕРВАТИСТИ ПРОГРАЛИ

ЛОНДОН, 6. грудня. — Перші висліди анґлійських парляментарних виборів вказують, що консерватисти під проводом премієра Стенлі Болдвина програли бій. З невдачею консерватистів паде також їх плян нової протекційної (охоронної) митової тарифи і тимсамим остається в Анґлії надалі всилі свобідна торговля.

На 615 виборчих округів досі (нині вечір) наспіли звідомлення тільки з 250 округів. Сі звіти вказують на невдачу консерватистів. У сих округах вони стратили 35 місць, а ліберали здобули 18 і Партія Праці 20 нових місць. Загалом в сих округах консерватисти здобули 110 мандатів, обєднані ліберали 60 і Партія Праці 76.

Сподіваються, що подібний вислід буде теж в цілому краю.

Консерватисти програли через тарифову політику і через нездарну заграничну політику, яку їх противники різко критикували.

Вислід виборів створить нову ситуацію в анґлійському парляменті. Він з одної сторони забезпечить свобідну торговлю, але з другої не забезпечить правительственної більшости. Її щойно треба буде творити. Заповідають повторенне консервативно-ліберальної коаліції, яка правила Великою Британією вчасі війни. Не була би виключена і ліберально-робітнича коаліція, але для сього нема відповідного елементу серед лібералів і тому Анґлійці радше вірять у новий розпуск парляменту, аніж у таку нову політичну комбінацію в Анґлії.

ПРОГРАЛИ І ПОБІДИЛИ

ЛОНДОН, 6. грудня. — Дотеперішній вислід анґлійських парляментарних виборів приніс вже поражку кільком лідерам. Упав при виборах міністер праці сер Мангел Барлов, один з провідників лібералів, Винстон Чорчил, і один з провідників Партії Праці, Артур Гендерсон. Побідив бувший премієр Давид Лойд Джордж, його союзник і провідник лібералів Г. Г. Есквит, і пані Естор, родом Американка.

ПРЕМІЄРОВИ ПУАНКАРЕ ЩЕ УХВАЛЕНО ЗАЯВУ ДОВІРЯ

ПАРИЖ, 6. грудня. — Палата послів французького парляменту нині знову ухвалила заяву довіря премієрови Пуанкаре. Принято заяву 408 голосами проти 127.

РОСІЙСЬКА ЛЕТУНСЬКА МІСІЯ ХОЧЕ КУПУВАТИ В ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ ЛІТАКИ

ПАРИЖ, 6. грудня. — Тутешня часопись Ль ото доносить, що сюди прибула російська совєтська місія, яка має необмежені кредити, оглянути головні французькі фабрики літаків.

Ся місія хоче також оглянути такі фабрики в Анґлії, Німеччині й Італії і поробити замовлення на літаки і воздухоплави.

В НІМЕЧЧИНІ ПРОДАЮТЬ СОБАЧЕ МЯСО

МІНХЕН, столиця Баварії, 6. грудня. — В одній з тутешніх бучерень у вікні появилась така напись: Тут купується собак і продається собаче мясо і товщ.

Ся напись викликала дискусію в німецькій пресі, яка пише, що правительство повинно подбати про заграничну позичку і спровадити дешеве мясо з Арґентини.

БОЛЬШЕВИКИ ВИПУСКАЮТЬ ЗАСУДЖЕНИХ СВЯЩЕНИКІВ

ПЕТРОГРАД, 6. грудня. — Большевицька влада зачала випускати на волю вязнів, яких позасуджували торік „революційні трибунали" за спротив владі вчасі заграблювання дорогоцінностий по церквах. Між освободженими богато священиків, між иншими й епископ Венедикт, котрого сперщу було засуджено на кару смерти, а згодом тільки на вязницю.

РОСІЯ СПОДІВАЄТЬСЯ НАВЯЗАТИ ЗНОСИНИ З ІТАЛІЄЮ

МОСКВА. 6. грудня. — В тутешньому большевицькому комісаріяті закордонних справ заявляють, що тепер ведуться переговори між Росією й Італією, та що є надія, що вони доведуть до взаїмного порозуміння.

Російські урядовці запевняють, що мають відомости, що й Америка щораз ліпше ставиться до російського большевицького уряду.

РОЗБИТТЄ В РОСІЙСЬКІЙ КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ

МОСКВА, 6. грудня. — Голова „комінтерна" (комуністичного інтернаціоналу) Зіновєв заявив нині, що „третій інтернаціонал" (себто „комінтерн") не згодиться на істнованне в російській комуністичній партії двох ріжних ґруп, а саме „ґрупи труда" і ґрупи „трудящих Правди", як се тепер є.

Він зазначив, що ґрупа „Правди" (большевицької ґазети в Москві) не чистокровні соціял-демократи, які хотять буржуазної свободи слова і парляменту, а „ґрупа труда" се комуністи, які стоять за пролетарську революцію і диктатуру пролетаріяту. Ся перша ґрупа також ріжниться і тим від останньої, що за першою стоїть інтеліґенція а за останньою тільки робітництво.

Для успіху російської революції треба диктатури пролетаріяту, казав він, і по сьому треба судити, що добре а що зле. З уваги на те „комінтерн", кінчив він, не допустить до розбиття російської комуністичної партії.

НОВИЙ ЗЕМЛЕТРУС В ЯПОНІЇ

ТОКІО, столиця Японії, 5. грудня. — Нині рано було землетрясенне на значному просторі середущої Японії, яке захопило міста Кобе, Осаку і другі.

Землетрус не був сильний і не спричинив значнійшої шкоди. Страт в людях не було жадних.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тил. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЕВРОПЕЙСЬКІ КАПІТАЛИ ВТІКАЮТЬ ДО АМЕРИКИ

По натиску Франції на Німеччину за так звані „военні відшкодовання" Німці зачали обструкцію через нищенне своїх державних фінансів, аби тих „відшкодовань" не заплатити.

Се фінансове самонищенне викликало перестрах серед німецьких капіталістів і всіх, що мали трохи надбаного гроша. І розумнійші зачали вивозити свої капітали заграницю: до Швайцарії, Голяндії, Данії, Швеції, Норвеґії, Анґлії, Чехо-Словаччини й Америки. Банки в сих державах дістали несподівано великі суми гроша і мали зобовязання супроти Німеччини, яка осталась без гроший.

Але і в тих безпечних европейських краях в останних місяцях почали гроші падати у вартости. Вкладчики зачали тратити, а далі й наполохались, що приходять ще більше непевні часи, в яких можуть не все то далеко більше стратити.

І далі зачали зі своїми капіталами втікати. Втікають в найпевнійше тепер місце — до Злучених Держав Америки. Сюди їх перевозять і депонують в тутешніх банках. В останніх місяцях німецькі (а також і инші) вкладчики або переносять свої капітали до американських банків або купують тутешні державні і міські бонди. За останніх 8 місяців ріжних американських бондів закупили Німці і другі Европейці за чверть біліона долярів.

Плив капітал з Америки в Европу, а тепер вертається назад, але се вертаються останки грошевого капіталу европейського континенту. Без нього здержиться поступ економічного життя народів того континенту, на чому й Америка стратить, бо стратить свого старого костомера.

Значить, нічого Америці тішитись грішми голої Европи.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.
ОРГАНІЗУЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

У ВЛАСНОМУ ЗЕРКАЛІ.

Коли хто бачив московські большевицькі офіціяльні органи з Москви та Петрограду, той певно не міг переочити кореспонденцій з України (вона там звичайно зветься „южною Росією"). Всі ті кореспонденції звичайно співають на ріжні арії одну й ту саму пісоньку, яка може називатися: Яка щаслива Україна під урядованнем московських большевицьких комісарів.

В одному числі „Ізвестій", що наспіло недавно до Америки, находимо повну одушевлення нотатку про доспіхи просвітної роботи большевицьких освітителів на Україні. З кореспонденції віе безмежна вдячність для просвітних заходів московських освітителів. Там все так і складається як не можна краще. Школи ростуть, як гриби по дощи. Учеників в школах, як оселедців в бочці. Учителі добре обуті, ситі, вдоволені. Майже як за давних, добрих (себто, царських) часів, — каже дописуватель. Кождого Москаля на вид таких благодатий, спадаючих на Україну з большевицького Кремлю, як та манна на Жидів, мандруючих по арабській пустині, мусить серце защеміти з вдячности. Він з гордостю почухається за вухо, дивуючися свому розумови в правленню „інородчеських народів" Росії.

А тимчасом на Україні образи зовсім інакші від тих, які розмальовані урядовими богомазами з Москви. Вистарчить прочитати хочби якунебудь большевицьку ґазету, видавану на Україні нібито українською мовою, щоби побачити, як на ділі представляється та благодать, за яку такий вдячний Москаль Кремлеви. Ось вам хочби 212 число харківських „Вістий" з 22. вересня. І „Ізвестія" в Москві урядові, і „Вісти" в Харкові теж урядові. І там і тут пишуть такі самі люди, члени московської комуністичної партії. Але який же відмінний образ виходить, коли ті самі „артисти" малюють його в Харкові. Тут пишеться просто з моста ось так:

„Не зважаючи на зменчення мережі у порівнанню з довоенним часом на 50% і зменшення кількости вчителів, становище робітників освіти Київщини дуже тяжке". (Має бути: Мимо зменчення сіти шкіл з довоєнного часу до 50%...).

Далі пишеться:

„Середній заробіток учителів постійно зменшується." Пересічно учитель побирав минувшого року півдванайцята товарних карбованців у місяць, а тепер побирає тільки півдесята. „На провінції (поза Киевом) справа стоїть ще гірше: там заробіток становить усього півтретя до трох карбованців на місяць, та й то виплачується неакуратно."

Наслідки сього звичайні:

„На селах лишаються тільки мало-кваліфіковані робітники (вчителі). Кращі вчителі кидають свій фах і шукають иншої роботи."

Наслідки на учеників теж природні:

„Се неґативно (некорисно) впливає на рівень знання учнів, що було встановлено останніми кольоквіумами (що стверджено при останніх іспитах)."

Хто в сьому случаю сказав правду, чи урядові кореспонденти до московських „Ізвестій", чи урядові кореспонденти до харківських „Ізвестій", не тяжко вгадати. Брехня з московських „Ізвестій" в сьому случаю аж сахтить. Харківські „Ізвестія" не хотячи розкрили ті гарні часи, які тепер переживає [illegible] освіта на окупованій большевиками Україні.

ФАРИСЕЇ.

Дня 28. лютого, 1920. предсідник „Реввоєнсовіта", Леон Троцький видав секретну інструкцію, в якій м. і. сказано:

Необхідно стежити за тим, щоб у всіх червоноармейських частинах, які посуваються на Україну, незалежно від національного складу частин, комісарі, команданти і взагалі відповідальні робітники були по можности або Українці або в крайному разі особи, близко обзнайомлені з українськими умовинами. Їх завданнем повинно бути наладити як найбільш дружні взаємини між червоноармейськими частинами і трудовим населенням України.

Завданнє военної організації на Україні, **як довго Україна** зі всією федеративною Республикою **остає під загрозою** озброених ворогів, полягає в тому, щоби створити українські червоні частини з українських робітників і українських селян, які не експльоатують чужої праці, з українським командним складом і командованнем в українській мові.

* * *

Які то московські большевицькі комісари добрі для України і Троцький між ними!

Він видає тайний наказ, щоби творити українські військові частини, але тільки так довго, **як довго Україна є під загрозою озброених ворогів.**

Як не буде сеї загрози, так **знову московщина може неподільно зацарити у війську на Україні.**

Іншими словами, по приписам большевії правильно і законно на Україні має бути армія московська, а **українську** можна допустити **тільки хвилево**, коли є небезпека війни. Во тоді „хахли" будуть себе красше боронити.

Чи не нагадує сей „указ" Троцького наказу царя Миколи II, котрий підчас японської вій и в 1905 році зведів був українських лірників, які рідною мовою і пісною мали заохочувати українських жовнірів до війни і хоробрости?

Як в 1905 так і в 1920 році розумілось у Кремлі, що **правильне і законне** військо на Україні **московське**, але для заохоти до воювання можна його **хвилево** піддурити його рідним, **українським**.

Отакі то фарисеї царі і комісари московські у відношенню до українського народу.

Але комісари ще гірші фарисеї від царів, бо царі то явно голосили, що України нема, а комісари кажуть, що є „робітничо-селянська" Україна, але не позвлять ані робітникам, ані селянам, ані воякам, котрі кров свою проливають, вирішити питання, чи армія на Україні має бути московська чи українська, — а лишають рішенне тої справи самим собі у Кремлі.

Цілий робучий нарід України не має того на Україні права що один московський комісар з Кремля! Він тайною інструкцією рішає про долю 40-мілонового українського народу!

Се архифарисейство комісарське, якого поза новітнім Кремлем ще не було у світі.

НАВІТЬ СОБОРЧИКІВ НЕ ВІЛЬНО ВІДБУВАТИ УКРАЇНСЬКОМУ СВЯЩЕНСТВУ В ГАЛИЧИНІ.

ДЕНЬ 1-го ПАДОЛИСТА „ЗАБОРОНЕНИЙ".

Львівський український дневник „Діло" містить таку допись з Рудеччини:

Епископський Ординаріят в Перемишлі зарядив ще на весну с. р., що 1. падолиста, 1923, має відбутись осінний деканальний соборчик в Купновичах для рудецького деканату. Такі соборчики відбуваються два рази до року в кождім деканаті всіх трох епархій. Краса погода спричинила, що зїхалися всі кондеканальні священики, а численні вірні з парохії й околиці сповідались і приступали на Службах Божих до св. Причастя.

Коли після Богослуження нарід розходився домів, а священики зібралися в парохіяльному домі, щоб вислухати богословських рефератів і зарядженъ своєї духовної влади, впадає між них командант станиці поліції в Купновичах Нових Рибак в асисті одного поліцая і громадського поліцая і взиває собору не відбувати а розійтись, бо 1. падолиста не вільно відбувати ніяких зібрань.

На домаганнє декана командант не міг виказатись ніяким зарядженнем влади, а казав, що бере на себе всю відповідальність за се, що робить.

Не помогли протести „декана і покликаннє на конституцію", не помогло поясненнє, що се ніякі збори а строго обрядово-релігійні наради.

Поліція не вдоволилась і тим, коли їй відчитано деканальний обіжник з програмою соборчика, отже темами богословських рефератів. Командант списав присутних священиків, а декан списав протокол безправного вмішування поліції в релігійні практики, який підписали всі священики і командант поліції.

Таким чином не міг відбутися під крилами польської „конституції" деканальний соборчик.

Як видно, то „гідно" заступає Польща поваленний царський режім в Росії. Якби не Польща, так світ далі і готовий би забути, що такий режім був на світі.

При помочі славетного царського режіму Росію довели царі і їх посіпаки до большевизму і руїни. Туди і Польщі дорога.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

ДО ВСІХ ХВ. БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ, СЕСТРИЦТВ ТА ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

Згідно із ухвалою 15-тої головної конвенції як рівнож і референдум всіх членів, ухвалено видати календар на рік 1924, по ціні 30 центів за примірник для члена. Календар вже готовий і сего тижня зачинаесь висилка до відділів. Обовязком кождого секретаря буде роздати всі календарі для членів і сколектувати по 30 центів за примірник. Всі гроші мають бути заслані до канцелярії У. Н. Союза, разом з прочими рахунками в місяцю грудни сего року. З огляду що се послідний місяця в році проситься вирівнати всі рахунки щоби не переносити жадних довгів на слідуючий рік. Так само проситься Вп. П. Секретарів старатись вислати всі виказн та рахунки вже 26-го грудня, щоби можна викінчити всякі праці вчас та приготовити річні справоздання для контролі так нашої як і державної,

Роман Слободян, фін. секретар.

ЧЕСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ВЗИВАЄ НАС ЗЛОЖИТИ НАРОДНІЙ ПОДАТОК, ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ!! Податок належить слати до Обеднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ДОПИСІ

ҐЕРИ, ІНД.

Поклик до Українців в Ґери, Інд.

Родимці! Сего місяця минає одинайцять літ, як тов. ім. Т. Шевченка, від. 100 У. Н. Союза, зістало заложене, а чотири роки як зістало злучене з другим товариством. За сей час свого істнования виплачено запомог з місцевої каси звиш тисячу долярів. У. Н. Союз виплатив з фонду запомогового більше пятьсот долярів, а посмертного виплачено понад пять тисяч долярів. Крім того товариство дало значну суму на народні цїли, а також має поважну суму готівкою. Товариство числить шістьдесять шість членів з молодечим відділом. Вразі якого нещастя тов. ім. Т. Шевченка, від. 100 У. Н. Союза, заопікується нещасливими членами скоро і совісно. В сім товаристві член знайде усе щиру пораду і розраду а вразі потреби і поміч. В сім товаристві кожда жінка вдовиця по члені знайде батька-опікуна, котрий стоїть на сторожі усіх покривджених і котрий усе утре сльози заплаканим, бо і не надармо се товариство прибрало таке гарне імя Тараса Шевченка. Хто-ж не знає про Батька Тараса і про його слово вічне? В цім товаристві кождий знайде свого касієра, банкира, котрий дає скору і правдиву батьківську поміч. Одного разу помер один чоловік, що не належав до сього товариства, а належав до У. Р. Союза. В сім товаристві було 5 чи 6 членів, отже не було кому як слід занятись похоронними справами, а що сей чоловік був щирим українським патріотом, котрий положив богато труду для української справи, тому за старанием декотрих урядників з товариства Т. Шевченка, від. 100 У. Н. Союза, се товариство взяло участь в похороні і віддало остатню прислугу покійному. Хоч се було в робучий день, то народу зійшлось богато. Несено американські й українські прапори. Я умисно се тут навів і не для того, щоби когось хвалити, але на се, щоб показати, що де є сильнійше товариство, там член є дійсно забезпечений і може числити на поміч і не заведеться, що з того, що член стоїть в товаристві котре числить 5 членів а як умре, то нема кому з хати винести, нема кому ніякими справами занятись. Були такі випадки, що навіть не дали знати до головної організації, що член помер. Були випадки, що член, належачий до товариства, складаючогося з пяти членів, захорував, полежав довший час, запомоги розуміється, не дістав, бо нізвідки. По видужанню виступив з товариства і став завзятим ворогом усяких українських організацій. В таких малих товариствах кождий член набирає зneохоти. Нового тяжко намовити, щоби вступив до малого товариства. Се доказує, що як маленькі товариства так теж і маленькі організації не мають будучности.

Чому-ж нам не приступати до більших товариств? Де є два або більше малих товариств, злучити разом, буде більша каса, більше здібних людий до провадження товариськими справами. Не треба платити дві галі, робити видатки на щомісячні посилки і цілу переписку з головними організаціями.

Родимці, у нас в Ґери, Інд., є кілька малих запомогових товариств! Чому нам не злучитись в одно сильне? Чому нам не збудувати одно кріпке на сильних основах, котрим ми могли-б повеличатись перед чужими людьми? В такім товаристві кождий знайде більшу і певнійшу поміч. Таке товариство принесе нам більше користи, а цілому українському народови славу. Родимці! Найсильнійшим і найпевнійшим товариством в Ґери, Інд., є товариство ім. Т. Шевченка, від. 100 У. Н. Союза. Се товариство має за собою будучність. Се товариство істнує одинайцять літ. В тім товаристві є взірцевий порядок, а поміч скора. Се товариство має звиш пів сотні членів, а також У. Н. Союз се найсильнійша українська організація в Америці. У. Н. Союз дає найбільшу поміч своїм членам споміж всіх славянських організацій в Америці. У. Н. Союз се твердиння, котрої ніхто не одалие. Се будинок на добрім фундаменті. У. Н. Союз се гордість українського народу в Америці. Бути членом У. Н. Союза се честь і повага серед української суспільности. Носити відзнаку У. Н. Союза з синьо жовтим прапором се теж гордість і честь. Тому, Родимці, вступайте громадно до товариства Т. Шевченка, від. 100 У. Н. Союза. Сей відділ має річний мітинг в неділю, 9. с. м. о 2. годині сполудня під ч. 1700 Адамс ул. Приходіть усі і впишіться. Не відкладайте на пізнійше. Сього місяця приймається без вступного до У. Н. Союза і до товариства, тож користайте з нагоди.

Андрій Цебак.

БОСТОН, МАСС.

Зрадникам і сліпим.

Здорова ідея і характерний чоловік гидяться брехнею. Хто вживає неправди, той чинить найгіршу прислугу тій справі, якій буцім-то служить. В політиці також, як в приватнім життю, брехня виявиться скорше чи пізнійше і мусить принести шкоду тим ідеям, які поширюються ошукою і лукавством. Оттак і платні агенти большевизму бачать тепер своїми очима цілковитий розвал свого табору поміж Українцями в Америці. Наконець і найбільше легковірні побачили, що московські наганячі дурили їх всілякими цацьками, як дітий. Нема чому дивуватись, що наша іміґрація захопилась спершу болшевицькими кличами. Ніякні! Прецінь вони обіцювали земний рай робучим рукам. А Україна і тут і за морем у щерть виповнена робучим народом. Значиться цей „рай для робучих" якби створений для української нації, у якій майже нема богачів та галапасів.

Однак фальшивство комуністичних головачів і півголовків не дало на себе ждати. Прийшли вісти з краю, що намість уряду бідноти, намість влади селян і робітників, до керми прийшли нероби, недоуки і підпанки, які звалили уряд царя, царських чиновників і родових панів тільки на те, щоб самим засісти на вигідних місцях як нові царі, нові самовладці й нові пани. Переміна одної тиранії на другу коштувала міліони людського життя, а найбільше Україну, яка втратила через большевицьких катів вище сім міліонів робучого люду. Хто годен забути за виголоджених і повбиваних — не українських панів, яких майже не було — але наших селян і робітників? Хто годен подати руку тим катам, які вимордували шесту часть усього українського населення, без розбору, старців, жінок, дітий? Чи ми вже такі раби з рабів, щоби іти в обійми тих, на яких ще не обсохла кров з укр. жертв? Ще не погнили трупи, ще не поросли могили, ще живуть ті, що цідили живу кров із нашого народу, а ми на вискоки підемо із ними брататись? Таж ще й тепер сотки тисяч українських дітий, сиріт по виголоджених і вбитих большевиками, блукають по степах України, наче дикі звірятка, застелюючи діточими трупами вшир і вздовж плодючу українську землю; таж ще й тепер мордують потайки і явно найкращих українських діячів. Ваблять в сильця нетямучих своєю українізацією! Ваблять тому, бо бояться прокляті труси! Ваблять на це, щоб мало-помалу заскочити нас неприготованих, успокоених, і вирізати, вигубити нас до коріння. Хто цього не бачить, або забуває за міліони вже вбитих, той не тільки сліпий, але і безсовісний, якому байдужі муки і смерть свого народу. Це гірш, ніж Юди, бо той тільки одного Христа зрадив, а той зраджує і на поталу віддає цілий свій народ.

У кім є бодай почуття, що в ньому українська кров, той не подасть ніколи руки на згоду з большевиками, які вигубили більше нашого народу, ніж усі війни, пошести і нещастя за цілий наш період істнування. Людська історія не має ще ніґде записаної такої страшної катастрофи. А виновниками її є ті, котрі раді би тепер замачити нас у свої сіти.

Нажаль є між нами нелюди, які запродали себе за гроші. Їм байдуже, яку робити роботу, щоби тільки добра платня й нетяжкий труд. Вони стоять на службі московських тиранів і за гроші помагають хочби й до тла знищити своюж українську націю. Собі до помочи уживають найтемніщі одиниці, які задурманили цілком своїми фразами, газетами і большевицькою „літературою". Ці раби рабів пригадують мені коняку, якій завязано очи і яку женуть стрімголов, хочби в пропасть. Оттак завязали тим сліпцям очи своїми всілякими видавництвами. На одні́м оці положили шматку з написом „буржуй", на другому „пролетар" і бідний недотепа через ті большевицькі окуляри і світа Божого не бачить.

Оттак і у нас, в Бостоні, є зразок такого большевицького гуртка. На чолі стоїть панок легкороб, який, свого часу, пробував тут легкого хліба як протестантський „прічер", а тепер пробує ще лекшого яко большевицький агент. Біля сього згуртувалося декілька зачумлених, яким раз-враз застрикують свіжі дози комуністичної чуми, щоб, борони Боже, не виздоровіли. Аж жаль дивитися на тих бідняг, які крутяться у тім блуднім колі, наче замотеличені. Повтаряють навмання завсіди тесаме, як сорока, що навчиться декілька слів.

Розуміється, цілий той гурток то тільки недобитки колишнього великого стада. І це їм спати не дає. Як жеж можна не слухати московських панів? Таж це бунт, це контрреволюція проти ласкаво пануючих нових царів! Це мазепинство, петлюрівщина! Треба щось робити, бо тратиться під ногами ґрунт. Як відпадуть всі, а останутъ тільки самі платні аґенти, пропав легкий „джаб". Треба насилу ратувати розбиваючіся парохії св. комуни.

Проте, по великих нарадах і тяжкій задумі, витягли у бій звичайну большевицьку канону, а це брехливу, особисту напасть. Пошептали, розшукали — і найшли. Усю біду робить, хто? — Н. Давискиба! Требаж дати йому чосу, щоб посмакував большевицької юшки! Ну і дали, А чи знаєте як? Так, як робить всякий підлець. Причіпилися до мого батька, що він, мовляв, був в Жидів на службі.

Подумайте тільки, читачі „Свободи" — я винен у тім, що мій батько мусів служити в Жидів. Я мав розказати батькови, я мав пошукати йому іншої роботи, я, який тоді був дітваком кількалітним. Та й ще тре знати, що мій батько через лукавців утратив свою землю і мусів шукати якого небудь зарібку, щоби вигодувати свою родину.

Але проте я не був ніколи ні жидівським ні панським форналем і батько виховав усіх нас, шестеро дітий, на свідомих Українців. І навчив він нас любити свій нарід, свій край. Мої краяни знають добре, що коли я був в краю, то не опустив я читальні ні одної неділі та що не бракувало мене ніколи у поході і вправах Січи. Ще й нині приємно згадати ті часи, як стояв в рядах з малиновою перепаскою на грудях. Мій батько заробляв, де міг, але не крав і не кривдив і не запродував себе ворогам свого народу, не робив юдиної роботи. І дав своїм дітям українське вихованнє, навчив нас любити своє.

І цю науку з батьківської хати я поніс з собою у світ. Люблю і любити буду Україну і український нарід завсіди понад всьо. І ненавидіти буду усіх ворогів нашої волі, а найбільше своїх власних запроданців, які за гроші продали себе на службу найгіршим катам України.

І вірю, що Україна вже невдовзі стане самостійною державою від Карпат по Кавказ та що час порахунку із своїми зрадниками вже недалекий.

Н. Давискиба.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Виконуючи постанову Всенародного віча відбувшогося з рамени „Ліги Горожан Українського Роду", дня 21. жовтня 1923, подається до відома всім Українським Громадам, Братствам і Товариствам міста Філадельфії, Па., що

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 16. ГРУДНЯ 1923

відбудуться

ЗБОРИ

відпоручників всіх Українських Громад, Братств і Товариств, в Галі Укр. Амер. Горожан, 849 Н. Френклин ул., точно о годині 7. вечером, в справі поширення і сцентралізовання допомогової акції для рідного краю.

На ці збори запрощено рівнож п. Др. Луку Мишугу.

Філядельфія, Па., 6-го грудня 1923. 86,89,91

ЗА УКРАЇНСЬКУ „ЛІГУ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН УКР. РОДУ":

Михайло **Дубас**, предсідатель; **Михайло Вишиванюк**, заст. предсідателя; Іван **Федор, касієр; Андрій Шостак і Стефан Слободян**, секретарі.

УВАГА: Звертається увагу українському загалови у Філядельфії, що сі збори були скликані на неділю, 9-го грудня 1923, з причини однак, що Січова Організація має на сю неділю свої збори, аби хтось не думав, що Ліга має гадку перешкаджати або шкодити, з тої причини свої збори відложила на один тиждень пізнійше, мимо того, що уже були проголошені.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ МІСТА НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

НА НЕДІЛЮ, ДНЯ 9-ГО ГРУДНЯ 1923

ДО УКР. НАРОД. ДОМУ, 217-19 Іст 6-та ул., НЮ ЙОРК, Н. Й.

о годині 2-ій пополудни

скликує

ЛІГА АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН

ВЕЛИКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

в ціли запротестовання проти офіціяльного приняття містом прибувшого ҐЕН. ҐАЛЛЄРА. Обовязком кождого Українця бути на тім вічу, на котрім буде промовляти ряд визначних бесідників наших і чужих.

83,5,6 Ліґа Американських Горожан.

АМАТОРСЬКИЙ КРУЖОК УКР. ТОВ. ІМ. М. ДРАГОМАНОВА в Ню Йорку, виставить

одну з найновійших драм в 4. діях В. Винниченка під назвою:

МІЖ ДВОХ СИЛ

річ діється в часі революції на Україні року 1918.

В СУБОТУ 8. І В НЕДІЮ 9. ГРУДНЯ 1923

Початок: в суботу о год. 8. вечер, в неділю о год. 7.15 вечер.

В УКР. НАР. ДОМІ, 217 E. 6th Street, NEW YORK, N. Y.

В драмі беруть участь прибувші з України артисти: Л. Радужний, артист з Київського Театру; М. Бурливий, артист з Української Трупи Карпенка Карого і другі. 85-6

ЗНАМЕННА РЕЗОЛЮЦІЯ РОСІЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ

На зібранню робітників калужського району Москви розглядалось питання про добровільне віддання робітниками 3 прц. їхньої заробітної плати на допомогу німецьким комуністам для успішної боротьби цих останніх з нім. буржуазією та з соціял-зрадницьким урядом Німеччина, щоби приспішити там пролетарську революцію. Робітники вислухавши спокійни реферату про цю справу рішили: „Чуючися зобовязаними супроти німецьких робітничих мас за їхню допомогу нам в літа голоду, ми вважаємо нашим обовязком, відмовивши собі й зменшивши свої потреби, йти на допомогу німецькому пролетаріятови в тому випадку, коли його батьківщину діткнуть такі страшні наслідки стихійних нещасть, які пережив російський пролетаріят в 1921 і 1922 рр. але у теперішню хвилю ми такі знищені і маємо між нашими товаришами так богато безроітних, що не всилі дати якоїнебудь грошевої допомоги німецькій компартії в її боротьбі з буржуазним урядом без покривдження себе й голодуючого російського пролетаріяту, а що відноситься до помочі безробітним німецьким товаришам, то ми вже збирали та посилали грошеві датки і хліб і надалі в міру можливости й сил ми будемо давати поміч для всього потребуючого заграничного пролетаріяту.

ПОДЯКА

Я низше підписана складаю отсею дорогою як найсердечнійшу подяку Головному Урядови У. Н. Союза за виплаченне мені запомоги посмертної в сумі $1,000 по смерти мого мужа бл. п. Тимка Соляна, члена від. 338 У. Н. Союза бр. св. Петра і Павла. Також мушу тут заявити, що є велика точність і справність в діловодстві як головних урядників так і місцевих, про що свідчить те, що до десяти днів по смерти мого мужа я одеражла посмертну запомогу. У. Н. Союз — се наша найсильнійша і найбезпечнійша орґанізація, котра несе поміч там, де її найконечнійше потреба і несе її сейчас. Тож дай, Боже, щоб наш У. Н. Союз зріс в членах, щоби за рік не 20,000 але 100,000 членів було. Ще раз складаю Вам всім сердечну подяку. — **Анна Солян з дітьми**, Монессен, Па.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЕМБРИДЖ, ПА. Бр. св. о. Николая, від. 276 повідомляє, що річний мітинґ відбудеться о 1. годині пополудни в неділю, 9. грудня в церковній галі при Шестій і Мелроз Евню. На порядку нарад вибір і справозданне урядників та контрольорів. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — С. Прокпоович, предс.; Мих. Фук, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 237 повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 9. грудня о 2ґ годині пополудні. Проситься членів, щоби всі явилися на сей мітинґ, бо неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. Також проситься Вас члени, щоб Ви не забули привести нових членів на мітинґ і вписати їх до нашого відділу У. Н. Союза, бо тепер добра нагода новим членам приступати і вписуватись до У. Н. Союза, бо тепер У. Н. Союз приймає нових членів без вступу. — Л. Блаґітка, предс.; Т. Левчишин, секр.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНІ НАСТРОЇ МОСКОВСЬКИХ РОБІТНИКІВ

На останній сесії Всеросійського центрального виконавчого комітету підкреслювали делеґати з міст, що між робітничою масою, яка не входить в склад комуністичної партії шириться щораз то більша ненависть до комуністів. Брак роботи, харчові недостачі, фінансова скрута все це складається на комуністів як виновників тих нещасть. Коли в фабриках зменшується число робітників з конечности, то ці безпартійні робітничі маси домагаються безцеремонно усування від роботи комуністів.-робітників ці робітничі маси ненавидять до тої міри, що в деяких фабриках робітники комуністи не дають себе під ніякими умовами вибирати до екзекутив фабричних комуністичних гуртків (ячейок) Після таких заяв з місць накинувся Дзержинські на робітників-комуністів, що вони не виконують вказівок та інструкцій з центру, не стараються впливати на робітничі маси й помагати їм і тому не тішаться в них довірям. Каменев звернув увагу комуністів на це, що вони мусять точно слідити за цим, чи на місцях виконуються совітськими органами всі інструкції та доручення центрального правительства, бо як все буде точно виконуватись то зникне невдоволення непартійних робітничих мас.

ДОЛЯ РОСІЙСЬКОГО ХОЛМУ СЛАВИ У ЛЬВОВІ.

В часі російської інвазії з 1914—1915 р. уладили Москалі біля Личаківського парку кладовище для своїх померлих на фронті героїв. Кладовище уладжено дуже старанно. Парцеля, на якій знайшлося кладовище, належала до якоїсь пані Яблоновської. Пані Яблоновська парцелю продала Жидам разом з кладовищем. Нові власники тепер ту парцелю вичищують, але не лише від хабазя та горбків, а й від похоронених небіщиків чи пак від їх костий. Кости викидають нові власники до двох великих ровів, викопаних у міських вертепах.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

СТЕП.

Оповіданне з часів першої руїни

(Свобідно за **Купером**).

(5)

Старий схилив голову назад аж до землі, бо наближалися ті, що зсіли з коний. Кільканацять кроків від него задержалися і знов стали радити. Між ними був якийсь старшина ватаги. Карпюк витягнув зпід себе рушницю і поклав її так, щоби в кождій хвили була готова до стрілу. Голінатий побачив се, присунувся до него і шепнув:

— Тріск твого курка долетить до їх уха таксамо, як голос боєвої сурми. Сховай назад рушницю... сховай рушницю! Як на неї впаде світло місяця, то побачать її, бо їх зір бистрійший, ніж зір найчорнійшої гадини. Нехай лиш помітять щось підозрене, то нас засиплять їх стріли.

Карпюк не послухав. Лише схилив низше голову, але рушниці не сховав. Бачучи се, Голінатий і свою рушницю витягнув. Татари закінчили раду і розбрилися по хребті горба, неначеб хотіли знайти щось скрите.

— Сі чорти мабуть чули пересторогу мого Цигана,—шепнув Голінатий. — Їх слух такий острий, що могли чути. До землі, хлопче, до землі! Носом до землі, як спляча собака.

— Я волів би на ноги і по козацьки показати їм нашу силу...

Не докінчив, бо його плечі стисли неначе кліщі. Озирнувся і над собою побачив Татарина. Карпюк був силач. Обернувся з таким розмахом, що Татарин випустив його з рук. Схопився на ноги і обіймив Татарина своїми крепкими раменами. Був би випер з него душу, але перешкоив Голінатий вириваючи Татарина з його рук. Зробив се в саму пору, бо саме в тій хвили з трави коло них виринуло яких пятнацять Татар.

— Не боронитися! — Голінатий шепнув до товаришів.

Карпюк також побачив, що оборона немислима і лише розозьвірила би хижаків. Татари відоймили від полонених збрую, порохівниці, торби з кулями і все те поклали на купу пару кроків від них. Карпюка і Марину звязали. Придивившися Голінатому, лишили його не звязаного. Не боялися, що таке порохно пошкодить їм. А як би й втік то не велика була би для них втрата. Лишивши коло полонених сторожу, відійшли на бік радити разом з рештою, що стояла оподалік. Хоч не говорили голосно, Голінатий, котрий татарську мову знов як свою рідну, чув і розумів майже все, що говорили.

— Ті Татари не дурні,—шепнув до товаришів. — Кажуть, що дівчина чейже не мандрує пішки, лище з двома мужчинами, таким степом. Здогадуються, що десь недалеко від нас мусить ночувати більша валка. Безпечно знайдуть її. Як то правда, що вартові сплять, то Корбачі пропали.

— Не можна би яким способом перестерегчи їх? — спитала затривожена дівчина.

— Дуже легко, — відповів Карпюк. — Я кричу так, що в степу пробудив би мерця похованого цілу милю від мене. Табор від нас не дальше, як пятьсот кроків.

— Як крикнеш, — сказав Голінатий, — то дістанеш кинджал між ребра і таборови не поможеш. Корбачів і нас може спасти хиба лиш наша хитрість... Татари вже щось врадили. Позсідали і з винятком кількох, що лишилися з кіньми розбрилися по степу. Жкім, що з того вийде... Може їх звідуни вже знайшли табор і ватага оперізує його. Мабуть за хвилину почуємо крик напасників і стрілянину... Як вартові справді сплять, то Корбачі пропали.

Полонені наслухували, але хоч минула добра хвиля, не чули нічого. Татари мабуть табору не знайшли, бо по одному стали назад вертати.

— Мабуть будуть нас випитувати, — обізвавсь Голінатий, — бо йдуть сюди... Гадаю, що вісімдесятьлітний скиталець по сих степах і татарську мову ліпше знає, ніж ти хлопче, і вдачу та хитрощі татарського добичника.

— Як маємо боронитися не по лицарськи, а пустою балачкою старечої немочи, то се дуже радо полишаю вам.

— Не диво, що молодеча кров кипить і збігає заскоро. Колись і моя кров була така як твоя: заскора і загоряча, щоби розважно плисти в жилах. Але під сивим солосом повинен бути розважний мозок, не язик чванька.

Перед ними станув Татарин цікаво призираючися їм. По хвили спитав:

— Чи ви у себе дома вже зїли всі бики, всі барани, і всі вівці, що зайшли аж сюди посягати по наші?

— То купці, — відповів Голінатий. — Ми в дорозі до татарських улусів. Хочемо провідатися, що там є на продаж і що ми могли би продати.

— Але ти не купець... Що ти тут робиш?...

— Се степ Татар Мухамера. Сей рід в дружбі з Запорожцями, отже й я маю право жити тут.

— Проти нашої волі? Ти сего права не маєш, ще й наводиш сюди ще більше влізливців з твоєї віри. Кажи, що вас привело аж сюди з далеких сторін заходу?

— Я застарий, щоби відповідати тобі. Нехай сюди прийде ваш отаман...

— Я отаман!

— В тій хвили надійшли ще три Татари. Голінатий, котрий вже доміркувався, хто то його випитує, промовив смілійше.

— Ляше! Ти не з дурнем говориш. Гадаєш, що не знаю, хто ти? Ти не татарський лицар. Ти ще з дальшого заходу, ніж я; ще з дальшого, ніж мої товариші. Та про те нишпориш по сих степах, неначеб то була твоя дідизна. Ще й сліпотою закриті твої очи, коли не бачиш мого білого волоса... Як я говорю, то не з підпанками, а з самими панами... Не ти отаман сих молодих лицарів, — дідусь сказав, показуючи на тих Татар, що приступили до них і уважно слухали, — а славний на весь степ лицар Азіс.

Очи Ляха злісно блиснули, але він переміг себе, бо саме тоді надходив начальний отаман ватаги. Прийшов високий, вродливий Татарин, зним прийшла його ґвардія. До него підійшов Лях і шепнув пару слів. Азіс, бо то він був, мохнув рукою і приступив до Голінатого.

— Ти казав, що ви купці, — промовив. — Чи купці з таких далеких сторін приходять з порожними руками? Чи я маю увірити, що ся дівчина прийшла зза Дніпра, або й за Случі аж сюди своїми власними ногами? Тут є ваші коні, може й вози.

— Наші руки не були такі порожні, — старець відповів виминаючо, — але твої хлопці відоймили від нас всьо, що ми мали.

— Як відоймили, то тілько се, що було при ваших особах. Ваша валка і ваш товар десь в степу. Покажи нам дорогу туди, то може купимо і заберемо, заки знайдуть і возьмуть степові опришки. Степ тепер не дуже безпечний.

— Тепер ніч і пора спати. За отсим горбом є вода і дрова. Кажи своїм людям розкласти огонь і лягати спати. Ми будемо з вами. Як зійде сонце, розкажу все, що тобі треба і покажу дорогу.

Азіс доміркувався, що сим огнем старий хоче заалярмувати купецьку валку. Також доміркувався, що вона не по сім боці, який дідусь вказував йому на нічліг, а по боці противнім. Знав, що зі старим хитруном не договориться, отже рішився сам знайти валку. Лишивши коло полонених Ляха з двома Татарами сів з рештою на коні і відїхав. Пішов у сторону пряму противну, як та, в котрій старий казав йому ночувати. Татари їхали поволи. Азіс виїздив на кождий горбок і окидував оком степ.

— Перед нами березовий гай. Знаю його дуже добре. Мені бачиться, що він був більший, доходив аж під слідуючий горб. Тепер між ним і горбом прогалина. За темно, щоби розріжнити, зруб то, чи степ.

— Підемо подивитися? — спитали хлопці, котрих він звичайно висилав на розвіди.

— Піду сам.

Азіс скочив з коня, лишив свою рушницю і пішов. Ішов зразу просто, потому рачки. Коли підійшов аж пару кроків до першої берези, припав до землі і цілком щез в буряні. Далі повз на череві неначе та гадина. До своїх вернув аж по якій годині. Поділив ватагу на дві половини і одній половині казав злізти з коний.

— Табор між гаєм і горбом на свіжім зрубі. Табору не возьмемо, бо добре забарикадований і вартовий не спить. В світлі місяця я бачив сплячих покотом вісім хлопців, всі як медведі. Біля кождого рушниця. Також коло трех білоголов рушниці... З вартовим дванацять рушниць. Як вартовий заалярмує їх, то відпершої сальви піде землю гризти дванацять наших. В бою ще дальших пару погибло би. На табор небезпечно нападати. Зате худобу можемо легко взяти. Вона в окремій загорожи і вартовий спить. Я був біля него. Зразу хотів заколоти, але придивившися йому і побачивши, який то дужий хлоп, я шкодував його... Добрий буде робітник, возьмемо за него гарний гріш... Бо, гадаю, як нині заберемо їм худобу, то вони не скоро видобудуться з сего степу і таки впадуть в наші руки. Добрий буде ясир.

Пішим Азіс приказав іти за собою, верховим ступати за пішоходами. Кождий верховий вів ще одного коня. Коли підійшли аж під гай, Азіс дав знак, щоби станули і зглотилися навкруги него.

— Піші увійдуть зі мною в загорожу і як свисну, криком виженуть худобу. Огорожу з одного боку я вже розсунув. Верхові станують по обох боках виходу з загорожі і коли худоба вибіжить в степ, задержаться на хвилину, поки піші сядуть на свої коні. Тоді всі пустимося за втікаючою худобою виловлювати її. Куди її гнати, самі знаєте.

Піші прилягли до землі і повзли за Азісом. Так ввів їх в загорожу і обставив ними три огорожию замкнені боки. Лишивши їх так виповз, пішов до верхових, завів їх перед загорожу і сам знов вернув до загорожі. Підсунувся під найліпшого Корбачевого коня, скочив на него і свиснув. На сю команду засвистали нараз, загалайкали і завили по вовчому, бючи коні і воли нагайками всі Татари, що з Азісом були в загорожи. Жах вигнав худобу в степ, Татари почвалили за нею.

(Далі буде).

ЖЕРТВИ НА БУДОВУ РІДНОЇ ШКОЛИ В ПОВІТІ ДРОГОБИЧ

По одержанню просьби від Тов. У. П. Кружка з Дрогобича, рішились наші братя із Ст. Луіс, Мо., повіта Дрогобицького, піти на поміч нашим браттям в старім краю з допомогою на будову Рідної Школи в Дрогобичі. Хотяй наші Українці мають великі видатки тут в Ст. Луіс, Мо., однако невідказались на сю просьбу і жертвували хто кілько міг. Жертви зложили слідуючі добродії: Михаїл Кузів, Василь Щупляк, Стах Стецик, Николай Клиц, Михаїл Петрівський і Роман Матраль по $5.00; о. Мирон Данилович, Іван Добромільський, Іван Чулик, Параня Стахура, Ілько Лупчин, Василь Паращак по $2.50; Михаїл Паращак, Іван Рапко, Тимко Шпить, Тимко Михайлечко, Іван Якимів, Василь Федина і Михайло Кульчицький по $2.00; Др. Николай Клим, Анна Савіцька, Роман Клим, Теод. Федик, Криса Гринь, Іван Паращак, Іван Хрунь, Вас. Медвідь, Михайло Бемба, Василь Сорока, Михайло Стенів, Василь Тустановський, Стефан Макара, Михайло Заслоцький, Михайло Ільницький, Стеф. Гармич, Михаїл Федина, Йосиф Стефанів і Михаїл Дмитришин по $1.00; Теодор Владика і Мих. Дутко по 50 ц. Разом $79.00. Члени бр. св. Володимира, від 179 зложили добровільних жертв в сумі $5.00. Разом усіх грошей зібрано $84.00.

Тут належиться подяка нашим колекторам тов. Стахови Стецикови і Николаю Кліцови за їх щиру працю, котрі не жаліли свого труду а ходили хата від хати щоб тільки що дістати. Честь і слава Вам товариші колектори.

Гроші зістали вислані через Американ Експрес Ко., число посвідки 9984-204 на адресу заряду У. П. Товариства в Дрогобичу.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:
Др. Николай Клим, голова; **Вас. Щупляк**, касієр; **Михаїл Паращак**, секр., 2429 So. 2nd St., St. Louis, Mo.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ, ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"!

ПЕРШИЙ ГОДИННИКАР В ЕВРОПІ

Швайцарське місто Найшатель святкує тепер 100-літні роковини смерти свого найславнішого сина — годинникаря Авраама Люіза Бреже. Як годинникарський практикант прибув Бреже до Верслаю, там працював у робітні Мазарена, а на 20-ому разі життя основував свій власний варстат. Ще десять літ і імя Брежета прославилося не лише у Франції, але й Англії. Після революції в Парижі на Ке д'Орльоф оснував найбільшу на ті часи годинникарську робітню. Посвятився новим винаходам і удосконаленням на всіх царинах годинникарства. Здобув уже тоді світову славу. Виробляв морські хронометри, астрономські годинники т. зв. „симпатичні", репетірові годинники і т. п. Перший виробляв апарати для телеґрафу Шаппа. В р. 1807 одержав титул „Годинникаря маринарки", а 1816 р. париська академія наук іменувала Брежета своїм членом. За Брежетові годинники платять неймовірні ціни. Знані передітвсім два його годинники: т. зв. „вічно йдучий" годинник королевої Марії Антоанете, "універсальний" годинник князя Праслєка, що репетує секунди, мінути, має вічний календар, хронометр, і термометер. Такий універсальний годинник коштував тоді 4,800 франків.

СВЯТОЧНИЙ ОБХІД У ВОЛОДИМИРІ ВОЛИНСЬКОМУ

З нагоди тристалітньої річниці смерти св. Йосафата Кунцевича відбулося дня 14 ц. м. кілька святочних релігійних обходів, зорганізованих луцько-жидомірським епископом Дубовским в родинній місцевости святого Володимирі-Волинському. На обходи ці явилось кілька епископів і представників Сойму та Сенату. Президента Републики не було з огляду на лихий стан здоровля.

З УКРАЇНИ

Напевно неодному з читачів доводилося бачити молодого чоловіка з посивілим волоссєм і чути дивну історію, як то він нагло, нераз за ніч або за кілька годин, посивів. Яка в цьому причина? Учені кажуть, що великі і сильні нервові потрясения здержують нормальний доплив барвника (матерії, що надає краску) до волосся на голові. Місце барвника займають баньки повітря і волосєє тратить через те свою краску і стає білим.

Богато є знаних і досліджених наукою таких випадків наглого посивіння. Жінка французського короля Людвика XVI. Марія Антоніна, що втікала разом з чоловіком перед великою французькою революцією, посивіла через одну ніч, як їх зловили революціонери.

Один англійський військовий лікар, Паррі, оповідає, що був свідком, як волоссє одного індуського жовніра, засудженого на смерть в часі революції в Індіях в р. 1857, сивіло постепенно на його очах. Др. Кассан подав на примір одну даму з французької аристократії. Мала вона зізнавати в суді в процесі убийника одного князя. Зі зворушення посивіла вона в протягу одної ночі.

Ці всі випадки доказують, як дуже підлягаємо нашим зворушенням, яких ніколи не можемо опанувати, а які викликують нераз такі зміни у нашому тілі.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

Гулка і Смулка.

Гумореска.

(6)

— Я вижидав, що може шельма Гулка ще прийде… бо він за той час ані разу не показувався. Тимчасом я адресу забув… Тямила її лише Корнельця, але не хотіла сказати і здрадити того шельму. — Все ще надіяла, і не хотіла робити шкандалу… Та вже як показалось, що нічого з цього не буде, я присів і кажу: слухай дівко, як ще на цього шахрая будеш рахувати, і не скажеш його адреси, то так випарю, що місяць не сядеш… І це помогло. Серед плачу сердешна виявила, я зараз на поліцію, тай вже знаєте як далі було…

У Окорських нас вже вижидали з обідом. Всьо було заставлене і готове. Був тут і Войтек. Гостя приняли дуже сердечно. Посідали за столом в такім порядку, як і першого разу.

Смулка був в золотім настрою. Тепер нічого йому боятись появи Гулки. Овшім буввби радий, щоб він зявився. То булаби прелесть подивитися, як різники здорово бють. — Він став дотепами мов з рукава, старий сміявся, аж вікна дзвеніли.

Войтек частійше, як іноді вигукував своє: сапрісті… Панна Корнельця сиділа біля його фозіяна, але не було видно, по ній великого смутку! Для гостя були обі пані дуже вічливі і підсували йому найкращі куски, а старий (Акорський) з Войтком на перегони доливали пільзнера.

Смулка каже до Войтка:

— Пане Войцеху, а придивіться мені добре, щоб часом не взяли мене за Гулку, бо яби не мав оходи попасти у ваші рученьки.

— Яби вас таки не відріжнив доного від другого, тому я хочби навіть Гулку стрінув, був бим дуже обережний, шоб вас не скривдити.

— Пане Войцеху, каже, шкодаби, щоби цей лінтай, що так вашу фамелію покривдив пішов собі не покараний, маю добрий спосіб. Ми подамо собі гасло. Коли ви здиблете одного з нас двох і спитєте його за гасло і відзов — ви знаєте Фельруф і лозинґ, а він вам не відповість, тоді буком…

— Славно, добре, сапрісті! — крикнув Войтек і обняв Смулку за шию… давайте фельдруф і льозунґ, а як Гулка мені на се не відповість, тося мать! завдам йому такого ґіпсу, що йому всі зуби „ін доннельрейон \ лявнритом*) вилітають пупцем. А бим так здоров був… ну, пане, сервус! Ві стовхнув його в бік по приязни і стукнув до склянки своєю… Смулка вигадав зараз гасло: замок, а відзов: завертати. Войтек записав собі в своїй книжечці а Смулка теж…

У Акорських забавив аж до вечера, бо перед вечерою не ходили його пустити.

*) Команда: чвірками біґцем.

Розпрощалися дуже щиро, як старі знакомі. Про Гулку не говорилося нічого. Смулка запрошували не забувати про них, та не гордити їх вбогим домиком. Він заважав за цілий час, що вони його тепер шанували більш чим першого разу. Догадувався, що звання юриста більше їм імпанувала, чим звання коновала, тай і це не мало причинилося, що він рішиться заступити Гулку у всьому і чого дорого піти з Корнельцей під вінець.

Вибрав середну дорогу і десь колись зайшов… значить що вони знакомства не зривали. Одного разу здибав Смулка Войтка на улици. Зараз став пригадувати гасло. Та він його пізнав від разу і весело привитав.

— Маю вам сказати гасло?

— Не треба, тамтой певно ще не виходить по цім, що від мене набрав, тож хиба ви це можете бути, а певно не він…

— Справді, ви його стрінули? питає зацікавлений…

— Го, го! ще як… коли хочете почути, то поступім ось тут до ресторану на шклянчину, то така історія, що можна вмерти зі сміху… Вони пішли…

— Не бійтеся і не обиджайтеся пане, то я запросив і я плачу…

Посідали в окремій кімнатці за столом, а Войтек оповідав так:

— То моспаненьку було минулої неділі. Я пішов з кампратями на місто — зайшли відтак на „погулянку", і пемо, по шклянчині… Дивлюся, а при третому столі сидить з якимсь паном Гулка. Він мене заглянув і відвернутаєсь так, щоб я його не покмітив… Еге — думаю, вже і без гасла знаю, що ти напевно Гулка. Я кажу до моїх камратів: хлопці, буде геца*), коли буде треба, зробіть „клюмпу**); але не мішайте мені. Я цьому „польському братови"***) мушу дати сьогодні школу… А Гулка міркує щось, що не так воно. Він шепнув щось до свого товариша і збиравеся іти… Го, го! підожди голубе, аж тобі мав бути швагром… Заступаю йому дорогу тай зараз:

— Гальт! Він станув і ми дивилися собі в вічи, знаєте, так як два півні, що до одної курки залицяються… Я кажу:

— Фельтруф? — Чого від мене хочете ставить ся до мене… я поліций покличу…

— Фельдруф? кричу, ти батяр личаківський, не знаєш служби. Як не заціджу його в трамвай, аж йому зараз посока носом і губуою… Не мав часу і крикнути. Тоді я його в живіт, та на землю, та ногами попід ребра…

(Конець буде).

*) Видовище. **) Збитися в купу. ***) Значить у Львові те саме, що карманний злодій.